

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**DITEKO TSA NGWAGA LE NGWAGA TSA
BOSETŠHABA**

KEREITE 2

SETSWANA PUO YA GAE

SETE YA 3: PAMPIRI YA GO Kaela 2012

Dikaelo tsa go dirisa dikao tsa makwalopotso a Tlhatlhobo ya Bosetšhaba ya Ngwaga

1. Thadisokakaretso

Tlhatlhobo ya Bosetšhaba ya Ngwaga (TBN) ke tlhatlhobo ya kwa bokhutlong ya kitso le bokgoni tse barutwana ba solo felwang gore ba bo ba di kwadisitwse kwa bokhutlong jwa nngwe le nngwe ya Mephato ya 1–6 le 9. Maloko a barutabana le bagakolodi ba dirutwa ba tlhamile dikao tsa makwalopotso a teko a barutabana ba ka a dirisang mo thutong ya Puo le ya Dipalo ka maikaelelo a go tshegetsa ditlhatlhobo tsa kwa sekolong le go netefatsa gore barutwana ba nna le go itshepa go go tlhokagalang, le go tsaya karolo ka katlego mo ditlhatlhobong tsa kwa ntle. Dikao tsa makwalopotso a diteko a tlhamilwe go tswa mo tirong ya kharikhulamo e e akaretsang Dikgweditharo 1, 2 le 3 tsa ngwaga wa sekolo le sekao sotlhe sa teko sa Tlhatlhobo ya Bosetšhaba ya Ngwaga sa mophato mongwe le mongwe se neetswe. Dikao tsa makwalopotso a a akaretsang sekao sa lekwalopotso la teko ya Tlhatlhobo ya Bosetšhaba ya Ngwaga (**TBN**), a oketsa ditlhatlhobotsweledi tsa fa sekolong tse barutwana ba tshwaneteng go di dira mme ga e di emisetse/refosana le tsona.

2. Kgolaganyo le didiriswa tse dingwe tsa go ithuta le go ruta

Ditlhengwa dingwe tsa dikao tsa makwalopotso le dipotso ka botsona di golagantswe ka bomo le Dibukatiro tse di maleba tsa mophato gore go nne le tomagano/tsenyeletso e e tlhokagalang. Dikao tsa makwalopotso di lolamisitswe/tlhamaladitswe go ya ka ditlhokego tsa Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12 (PKB), tshiamelo ya Pegelo ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo (PPKT) ya mephato e e maleba le Porotokolo ya Bosetšhaba ya Tlhatlhobo (PBT). Dikwalo tse tsotlhe tse, go tlaleletsa le tse dingwe tse di ka neelwang ke sekolo, di bopa sediriswa se se humileng go thusa barutabana mo go ipaakanyetseng dithuto le go dira tlhatlhobo e e tlhomameng (tlhatlhobo ya go ithuta).

3. E lomagana le metswedi e mengwe ya go ithuta le ya go ruta.

Gore gonne le botlhokwa jwa tomagano tse dingwe tsa dikao tsa ditlhengwa le dipotso di lomagantswe ka maidlhomu a gore e tsamaelane le se se mo dibukeng tsa tiro tsa kereiti/mophato o o maleba. Dikao le tsona di dirilwe go tsamaelana tsa Kemo e e Tlhomamisitsweng ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba le di tlhokego tsa Kemo e e Tlhomamisitsweng ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba (NCS) Kereiti R-12, Neelano ya Pegelo ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo go dikereiti tse maleba le Tlhatlhobo ya Bosetshaba ya Porotokholo. Mmogo ditokomane tse, le tse dingwe fela tse sekolo se tla neelanang ka tsona, go dira motheo wa motswedi o o humileng go thusa barutabana go ipaakanyetsa dithuto le tsamaiso ya tlhatlhobo e e tlhomameng (Tlhatlhobo-ithuto).

4. O ka dirisa jang dikao tsa makwalopotso

Le fa dikao tsa makwalopotso a mophato le serutwa a rulagantswe go nna kompa e le nngwe, barutabana ga ba a tshwanelo go neela barutwana kompa yotlhe go e arabu ka gangwe. Barutabana ba tshwanetse go tlhopha dipotso go tswa mo dikaong tsa makwalopotsa a a maleba le thuto e e rulaganyeditsweng nako nngwe le nngwe e e neilweng. Dipotso tsa dikao tsa makwolopotsa a teko kgotsa setlhophya sa dipotso se se kgonagalang se se tlhophilweng ka kelotlhoko, di ka dirisiwa mo dikgatong tse di farologaneng tsa go ruta le go ithuta jaana:-

- 4.1 Kwa tshimologong ya thuto jaaka tekotshupo/tekotheo go supa bokgoni le makoa a morutwana. Tshupo e tshwanetse go isa kwa pegelong e e bonako go barutwana le go tlhama dithuto tse di maleba tse di buang ka makoa a a supilweng le go tiisa bokgoni. Tekotshupo e ka neelwa jaaka tirogae go boloka nako ya go ruta mo phaposing.

- 4.2 Ka nako ya dithuto tsa **teko** e khutswane e e **tlhomameng** go lekola gore barutwana ba tlhabolola kitso e e soloftsweng le bokgoni fa serutwa se tsweletswa pele go netefatsa gore ga gona morutwana yo o salelang kwa morago.
- 4.3 Kwa pheletsong ya serutwa kgotsa dithuto tse di latelanang e diriswa jaaka **teko** e **esobokantsweng/tekoya kwa bokhutlong** go lekola gore a barutwana ba bona poelo ya go tlhaloganya e e lekanengle gore ba ka dirisa kitso le bokgoni bo ba bo fitheletseng mo thutong e e konoseditsweng. Go neela barutwana **pegelo** ka nako gangwe fa morutabana a santse a akanya gore go na le dikarolo dingwe tsa thuto tse di batlang go lebelelwa gape kgotsa go **tiisetla** kitso le bokgoni jo borileng.
- 4.4 Mo dikgatong tsotlhe bontsha barutwana ditogamano tse di farologaneng tsa go lekola kgotsa go botsa dipotso, sk go arabiwa jaang dipotso tse di nang le dikarabo tse dintsi/mmalwa, tse di bulegileng, tsa tsibogelo ka boena, tsa dikarabo tse dikhutswane.

Fa diteko phekolo tse dithomameng di le dikhutswane fa go lebelelwa nomoro ya dipotso tse di akaraditsweng, teko ya kwa bokhutlong e tla akaretsa dipotso tse dintsi go tswa kwa tekong e e tletseng mme go ikaegilwe ka tiro e e setseng e dirilwe ka nako eo. Selo se se botlhokwa ke go netefatsa gore barutwana ba bona katiso e e lekaneng go tsibogela teko e e tletseng ya teko ya ikatiso ya. Teko ya ngwaga le ngwaga ya bosenhaba (ANA).

5. Memorantamo kgotsa kaedi ya go araba dipotso

Sekao tota se se tlhophegileng sa tsibogo e e soloftsweng se neilwe mo potsong nngwe le nngwe ya kaedi mo tekong le ya Tlhatlhobo ya ngwaga le ngwaga ya bosenhaba ya sekai. Barutwana ba tshwanetse go itse gore memorantamo ga o kitla o akaretsa dilo tsotlhe. Memorantamo o neela feela motheo ka bophara ba tsibogelo e e soloftsweng mme barutabana ba tshwanetse go lebisia le go neela moputso mo kgethong e e amogelesegang le dipharologanyo tsa tsibogo e e amogelesegang tse di neetsweng ke barutwana.

6. Kakaretso ya Kharikhulamo

Go botlhokwa thatathata gore kharikhulamo e diriwe ka bottalo mo phaposing nngwe le nngwe. Dikaedi tsa kereite nngwe le nngwe ga di a emela kharikhulamo yoitse. Ke **kemedi** ya kitso e e bothokwa le bokgoni fela mo tirong e e akaretsang kotara 1,2 le 3 ya ngwaga wa sekolo. Mo tekanyetsong ya tiro e e tshwanetseng go dirwa go ya ka dikotara tsa dikolo e totobaditswe mo tokomaneng ya CAPS.

7. Phetso

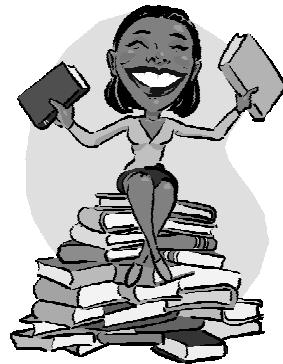
Maikaelelo a lefapha la thuto ke go tokafatsa maemo le boleng jwa ditiragatso ya barutwana. mo tshimologong ya bokgoni jo botlhobaetsaeng jwa literacy (language) le numeracy (dipalo). Tlhatlhobo ya ngwaga le ngwaga ya bosenhaba ke nngwe ya sediriswa se se dirisiwang ke lefapha la thuto go lekola gore tiro ya barutwana e a tokafala, ga e fetoge kgotsa e ya kwa tlase. Dikgaolo le dikolo di soloftsweng go tshegetsaa barutabana le go ba neela dithusathutotse di maleba go tokafatsa go ruta le go ithuta mo dikolong. Ka go dirisa dikaedi ya tlhatlhobo ya ngwaga le ngwaga ya bosenhaba jaaka nngwe ya dithusathuto tsa bona, barutabana bat la thusa barutwana go tlwaela mefuta e e farologaneng le ditogamano tsa go lekolwa. Ka tiriso e esiameng ya dikaedi di tshwanetse go thusa barutwana go bona kitso e e maleba le go godisa bokgoni jo bo maleba go ithuta le go diragatsa ka tshwanelo mo dithatlhbong tse di tla latelang tsa ngwaga le ngwaga tsa bosenhaba.

Buisa kgang e mme o arabe dipotso tse di fa tlase.

Tumi le Anna ke ditsala tse di ntshanang se se mo inong. Ba dira kereiti 2 mo phaposing e le nngwe kwa sekolong. Tumi o rata go thala ditshwantsho mo phaposing. Ann o rata go ikwalela dikgang ka ga gagwe.

Mme Moagi ke morutabana wa bona. O ba retse a re dibuka di botlhokwa thata. O ba buisetsa kgang mo phaposing kwa bofelong j wa letsatsi lenngwe le lenngwe. Go na le letshwao mophaposing le le reng: "**Babuisi ke baeteledipele**".

Tumi le Anna ba ikaeleta go itirela buka ya bona ya dikgang. Ba bolelela mme Moagi. Tumi o ne a re, Anna o tla kwala kgang mme ene o tla thala ditshwantsho. O kopa mme Moagi dipampiri. O ne a ba neela dipampiri a itumetse ka gonne ba batla go kwala buka. Ba simolola go dira buka.

1.1 Thalela karabo e e nepagetseng.

Mme (Matshemo/Moagi/Maki/Masi) ke morutabana wa rona.

- 1.2 Thala mela go feleletsa dipolelo.
- 1.2.1 Anna o rata go thala ditshwantsho.
- 1.2.2 Tumi o rata go kwala dikgang.

- 1.3 Feleletsa polelo e e latelang.

Tumi le Anna ke ditsala tse

- 1.4 Sekeletsa tlhaka e e nepagetseng.

Mme Moagi o buisa dikgang ...

- A mo mosong.
- B ka Mosupologo.
- C letsatsi lo lotlhe.
- D letsatsi le letsatsi.

- 1.5 Bontsha tatelano ya ditiragalo tsa kgang.
Kwala dinomore go tswa go 1 go fitlha go 4.

Ba simolola go dira buka.	
Ba ikaelela go dira buka.	
Ba kopa dipampiri.	
Ba bolelela Mme Moagi.	

- 2.1 Tlatsa karabo e e nepagetseng.

Anna le Tumi ba ikaelela go dira eng?

2.2 Feleletsa polelo.

Anna o tla kwala kgang mme Tumi o tla
ditshwantsho.

2.3 Sekeletsa lefoko le le nepagetseng.

Mme Moagi o itumetse ka gonne . . .

A	Ba batla go dira buka.
B	Ba ka thala ditshwantsho.
C	Ke ditsala tse di ntshanang se se inong.
D	Baka buisa.

2.4 Araba ka "Ee"kgotsa "Nnyaa".

A Tumi le Anna ba bone dipampiri tsa go dira buka?

3.1 **Sekeletsa karabo e e nepagetseng.**

Anna o rata (dipalo/go thalago buisa/go kwala).

3.2 Feletsa polelo.

Mme Moagi a re dibuka di

3.3 O nagana gore Tumi le Anna ba dirile eng morago ga godira buka?

3.4 Thalela lefoko le le nepagetseng.

Tumi le Anna ba batla go dira (setshwantsho/buka/kgang) mmogo.

3.5 Sekeletsatlhaka e e nepagetseng.

Tumi ke . . . ya ga Anna.

- A morutabana
- B mogoloe
- C rraagwe
- D tsala

4.1 Lebelela phousetara, mme morago o arabe dipotso.

Babuise ke baeteledipele

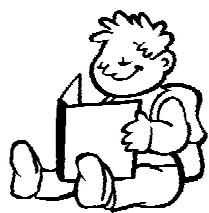
Goreng re buisa?

📖 Go ithuta dikgopolotse dišwa

📖 Go ithuta mafoko a mašwa

📖 Go thusa ka tiro ya sekolo

📖 Go itumedisa!

Ikwalela setlhogo sa phousetara.

--

Goreng re buisa?

Neela lebaka le le lengwe go tswa mo phousetareng.

.....

4.2 Bana ba ba mo phousetareng ba dira eng?

4.3 Goreng o buisa?.....

.....

.....

4.4 Tlatsa mafoko a a tlogetsweng go tswa mo setlhogong sa phousetara.

B..... ke ba E

4.5 Kwala dipolelo di le 4 kgotsa 5 ka se o akanyang gore se ka nna botlhokwa ka go buisa kgotsa goreng o rata dibuka.

5. Kwala ditlhakanny le ditlhakakgolo ka nepagalo.

5.1 Kopolola ditlhaka tse.

d

e

k

q

t

y

5.2 Kopolola ditlhaka tse.

D E K Q T Y

5.3 Itlhamele tsebe ya kwa ntle ya buka ya dikgang.

O tshwanetse go nna le dilo tse di latelang mo tsebeng ya kwa ntle.

Setlhogo

Mokwadi

Motshwantshi

Setshwantsho ka ga kgang

5.4 Kopolola dipolelo tse di latelang mo meleng ka nepagalo.

Ke rata go buisa ditlhamane.

Nkgonne o rata go buisa dibuka tsa nnete ka ga magodu a kwa le lewatle.

Rre o buisa lokwalokgang.

Mme o buisa dimakasine.

6. Kopolola dipolelo mme o tlatse matshwao a puiso a a tlogetsweng.

6.1 re ile kwa durban ka matsatsi a boikhutso.

6.2 ke kgang efe e o e buisitseng.

6.3 ke rata go tshameka ka dipompo dibolo le dimabole

7. Dirisa pakaj aanong le pakapheti.
- 7.1 Thala mela go lebaganya le mafoko a pakaj aanong le phakapheti.
tsamaya	lebeletse
dira	nnile
nna	tsamaile
lebelela	dirile
- 7.2 Dirisa mafoko a, go feleletsa dipolelo.
thetse	neetse
- Mme Moagi o mo dipampiring.
- Tumi o setshwantsho se se ntle.
- 7.3 Kwalolola polelo ka pakapheti.
Gompieno ba dira buka.
- Maabane ba
- 7.4 Kwala polelo o dirisa lefoko lengwe le lengwe le le latelang.
nna	
lebeletse	
- 7.5 Buisa polelo mme o sekeletse lefoko le le nepagetseng.
- Maabane ba (reka/rekile) buka e ntšhwā.
8. Tlhophā lefoko le le peletilweng ka nepagalo.

- 8.1 Kwalolola polelo, mme o dirise lefoko le le peletilweng ka nepagalo.
- O buisa dibuka di le (ene/nne).
- 8.2 Sekeletsa lefoko le le nepagetseng.
- Ke ya kwa (sekolong/skolong)
- 8.3 Tshwaya ka **X** mo lefokong le le nepagetseng.
- Ke batla go aga (ntlo/ntlu).
- 8.4 Thalela lefoko le le nepagetseng.
- Ena (ke/e) phaposi ya borutelo ya bona.
9. Tlhophha lefoko le le nepagetseng.
- 9.1 Thalela lefoko le le nang le bokao jo bo tshwanang le nnye.
kgolo/potlana/sephara/kima
- 9.2 Thalela lefoko le le tshwanang ka bokao le tshakgetse,
itumetse/tenegile/ngadile/tshwenyegile
- 9.3 Sekeletsa lelatodi la lefoko nonne.
kgolo/nnye/otile/kima
- Tlatsa karabo e e nepagetseng.

9.4

Lelatodi la telele ke

- 10.1 Kwala dipolelo di le 4 go ya go dile 5 ka phaposi borutelo ya gago.
- 10.2 Kwala dipolelo di le 4 kgotsa 5 ka setshwantsho se se fa tlase.

10.3 Kwala ka sekolo sa gago.

Simolola polelo nngwe le nngwe ka mafoko a a latelang.

Morutabana wa me ...

Phaposi ya me ...

Tsala ya me ...

Ke rata ...

Ga ke rate ...

10.4 Kwala polelo e le nngwe ka ga setshwantsho sengwe le sengwe se se fa tlase.

